

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA

Valstybės biudžetinė įstaiga. Šeimyniškių g. 1A, LT-09312 Vilnius. Tel. (8-5) 261 26 60, (8-5) 261 27 87. Faks. (8-5) 261 27 25. El. p. mvlgk@lrs.lt Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre. Kodas 188735591.

Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetui

2013-01-25 Nr. (12-SN-74)-S-38

Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui

Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetui

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijai

Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Lietuvos universitetų rektorių konferencijai

Lietuvos kolegijų direktorių konferencijai

Kopija:

✓ Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimui

DĖL GALIMOS AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ DĖSTYTOJŲ DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – LGKT) gautas Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo (toliau – LAMPSS) kreipimasis dėl galimos dėstytojų diskriminacijos dėl amžiaus. LAMPSS nurodo, jog LR Mokslo ir studijų įstatymas nuo 2009-04-30 panaikino diskriminacinę nuostatą, apribojančią aukštųjų mokyklų dėstytojų darbinę veiklą nuo 65 m. amžiaus, t.y. su šio amžiaus dėstytojais nesudaryti darbo sutarčių ir nevykdyti jų atestacijos. Tačiau LAMPSS teigia, jog daugelis Lietuvos aukštųjų mokyklų šią nuostatą savaip pakeisdamos persikėlė į savo vidinius teisinius dokumentus (statutus, senato nutarimus ir pan.) ir toliau diskriminuoja dėstytojus amžiaus pagrindu.

LAMPSS pažymi, jog įvairūs apribojimai dėl aukštųjų mokyklų dėstytojų, mokslo darbuotojų, administracinio personalo amžiaus yra įtvirtinti, pvz. Vilniaus Universiteto statute, Vilniaus Gedimino technikos universiteto (toliau – VGTU) statute, Aleksandro Stulginskio universiteto vidaus teisės aktuose.

LR Švietimo ir mokslo ministerijos (toliau – ŠMM) nuomone, atsižvelgiant į Darbo kodekso 2 str. 1 d. 4 p. įtvirtintą darbo teisės subjektų lygybės principą nepaisant jų (*inter alia*) amžiaus, aukštųjų mokyklų dėstytojų darbinė veikla neturėtų būti ribojama dėl amžiaus ar kitų aplinkybių, nesusijusių su dėstytojų dalykinėmis savybėmis.

ŠMM nurodo, jog pagrindinės nuostatos dėl aukštųjų mokyklų dėstytojų teisių, pareigų, atsakomybės, kvalifikacinių reikalavimų ir priėmimo į pareigas tvarkos išdėstytos Mokslo ir studijų įstatyme; šiame įstatyme nėra nuostatų, kurios diskriminuotų dėstytojus dėl jų amžiaus.

Atsakydama į LAMPSS teiginį dėl diskriminacinių nuostatų aukštųjų mokyklų statute, senatų nutarimuose, ŠMM pažymi, kad pagal Mokslo ir studijų įstatymo 28 straipsnio 4 dalį valstybinio universiteto statusas tvirtinamas Seimo nutarimu, valstybinės kolegijos statusas – Vyriausybės nutarimu, nevalstybinės aukštosios mokyklos statusas tvirtinamas atitinkama teisine forma reglamentuojančio įstatymo nustatyta tvarka; daugumą dokumentų, reglamentuojančių aukštųjų mokyklų darbuotojų darbo santykius, tvirtina pačios aukštosios mokyklos. ŠMM nuomone, nei Seimo nutarimuose, nei Vyriausybės nutarimuose, nei aukštųjų mokyklų lokaliniuose teisės aktuose neturėtų būti nuostatų, nesuderintų su Darbo kodeksu ir kitais įstatymais ir diskriminuojančių darbuotojus.

Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 p. nustato valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms pareigą pagal kompetenciją užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant (*inter alia*) amžiaus. Lygių galimybių įstatymo 7 str. nustato darbdaviui pareigą (*inter alia*) neatsižvelgiant į amžių priimant į darbą taikyti vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas (išskyrus įstatyme numatytas išimtis), sudaryti vienodas darbo sąlygas, galimybes kelti kvalifikaciją, siekti profesinio mokymo, persikvalifikuoti, įgyti praktinę darbo patirtį, teikti vienodas lengvatas, naudoti vienodus darbo vertinimo kriterijus, naudoti vienodus atleidimo iš darbo kriterijus, už tokį patį ir vienodas vertės darbą mokėti vienodą darbo užmokestį.

Apsvarsčius LAMPSS išdėstytą poziciją bei ŠMM nuomonę konstatuotina, jog daugelyje Lietuvos aukštųjų mokyklų vykdoma praktika, kuomet poįstatymiais teisės aktais (Seimo nutarimais, Vyriausybės nutarimais) bei aukštųjų mokyklų vidaus teisės aktais įtvirtinti įstatymuose nenumatyti apribojimai dėl amžiaus darbo santykiuose, kas galimai prieštarauja Darbo kodeksui bei Lygių galimybių įstatymui. Pažymėtina, jog tokia susiklosčiusi praktika iš esmės reiškia, jog asmenys, darbo santykiuose aukštosiose mokyklose patyrę savo atžvilgiu skirtingą traktavimą dėl amžiaus (dėstytojai, mokslo darbuotojai ar administracinis personalas), turi teisę ginti savo galimai pažeistas teises teisme bei reikalauti atlyginti turtinę bei neturtinę žalą.

Atkreipiame dėmesį, jog amžiaus diskriminacijos klausimu LGKT gautas ir išnagrinėtas VGTU docento skundas.

Atsižvelgdama į išdėstytas aplinkybes bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 str., Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 12 str. 2 d. s i ū l a u institucijoms adresatams bei aukštųjų mokyklų vadovams svarstyti klausimą dėl jų kompetencijai priklausančių teisės aktų, reglamentuojančių darbo santykius aukštosiose mokyklose, peržiūrėjimo, bei visų įstatymuose nenumatytų apribojimų dėl amžiaus panaikinimo.

Pagarbiai

Lygių galimybių kontrolierė

Aušrinė Burneikienė

V. Abramikas, 272 77 19